

VRAGEN STAAT VRIJ

In deze rubriek beantwoordt een panel van in- en/of externe deskundigen allerlei vragen van (kandidaat-)notarissen. Die kunnen gaan over arbeidsvoorwaarden, verzekeringen, de notariële praktijk of een ander onderwerp. Deze keer beantwoorden deskundigen gezamenlijk vragen over de veranderingen voor de statuten van algemeen nut beogende instellingen (ANBI's) door de komst van de Geefwet vorig jaar.



Jan-Willem Vermeulen
| Leidinggevende
Belastingdienst teams
ANBI/NSW



Jack van Tilborg
| Coördinator
vaktechniek ANBI-team



Frank van den Bergh
| Specialist ANBI-team

Welke activiteiten mag een ANBI ontplooiën?

Met de invoering van de Geefwet wordt nadrukkelijker gekeken naar de uitgaven van de instelling. Die moeten (nagenoeg) geheel in het algemeen belang worden besteed. De ANBI mag commerciële activiteiten ontplooiën om met de opbrengst daarvan de algemeen nuttige activiteiten te financieren. De opbrengsten uit fondswervende commerciële activiteiten moeten wel binnen redelijke termijn (nagenoeg) geheel aan het ANBI-doel worden besteed. Algemeen nuttige activiteiten zijn activiteiten die door de instelling worden ontplooid ter verwezenlijking of bevordering van de doelstelling van de ANBI. Deze worden soms ook tegen vergoeding verricht. Dat is toegestaan,

maar niet onbeperkt. De regelgeving zegt daarover dat het geheel van alle algemeen nuttige activiteiten (per saldo) niet tegen commerciële tarieven mag plaatsvinden. Anders gezegd, een ANBI mag niet structureel geld overhouden aan het geheel van algemeen nuttige activiteiten. Ook voor deze opbrengsten geldt dat deze binnen redelijke termijn aan het algemeen nuttige doel van de instelling moeten worden besteed. Onder commerciële tarieven wordt verstaan vergoedingen die de integrale kostprijs van de algemeen nuttige activiteiten overstijgen. Instandhouding of vorming van vermogen is toegestaan in geval van stamvermogen als het noodzakelijk is voor het doel van de stichting, om een specifiek ANBI-doel te bereiken, of om de continuïteit van de instelling te waarborgen. Dit moet dan wel via legaat of schenking. ■

Aan welke eisen voldoet een kwalificerende doelomschrijving?

De ANBI-wetgeving vereist dat zowel statutair als feitelijk de werkzaamheden voor meer dan 90 procent algemeen nuttig moeten zijn. De statutaire doelstelling is eigenlijk het startpunt van de beoordeling en daarom een essentieel ijkpunt. Het is daarom bij uitstek de taak van de notaris om in de statuten juist en volledig op te nemen wat de intentie is van de oprichters, welke doel zij voor ogen hebben en wat de missie is die zij aan de instelling willen meegeven.

Toch zien wij met enige regelmaat vage omschrijvingen. Dan blijkt een beleidsplan nodig om inzicht te krijgen in de voorgenomen activiteiten en de doelstelling. Het is van groot belang dat in de akte zowel de doelstelling als de wijze waarop die doelstelling moet worden bereikt zo nauwkeurig mogelijk wordt beschreven. Niet te krap, maar zeker ook niet

te algemeen, zoals: 'de stichting beoogt een algemeen nuttig doel te bevorderen' of 'het uitvoeren van projecten op het gebied van welzijn'. Dat geeft weliswaar speelruimte, maar biedt geen duidelijkheid van wat de ANBI nu precies wil bereiken. Wij lezen nog weleens doelstellingen waarmee je alle kanten op kunt. Van een puur particulier belang tot een 100 procent algemeen belang. Los van de moeilijkheid voor het ANBI-team van de Belastingdienst om een dergelijke instelling op algemeen nut te beoordelen, moet een ander belang ook niet worden onderschat. Dat is het belang dat de instelling zelf heeft bij een duidelijke en concrete omschrijving van de doelstelling. De doelstelling is namelijk het eerste waar belangstellenden (potentiële donateurs) naar zullen kijken als zij iets over de stichting te weten willen komen. In de statuten moeten doelstelling en de (voorgenomen) feitelijke werkzaamheden nauwkeurig worden geformuleerd overeenkomstig de bedoelingen van de oprichters. Het ANBI-team toetst vervolgens de doelstelling en de werkzaamheden aan de wettelijke voorwaarden. ■

Wat is er veranderd door de komst van de Geefwet voor (potentiële) ANBI's?

Allereerst zijn de wettelijke bepalingen betreffende ANBI's verhuisd. De ANBI-bepalingen zijn sinds vorig jaar te vinden in de artikelen 5b tot en met 5d van de Algemene wet inzake rijksbelastingen (AWR) en artikelen 1a tot en met 1f van de Uitvoeringsregeling AWR. Het belang van deze verhuizing voor de notaris is onder andere dat eventuele statutaire verwijzingen naar de oude wetten achterhaald zijn.

Hoe zit het nu met de liquidatiebepaling?

Uit de regelgeving van een ANBI moet blijken dat een batig saldo – dat na opheffing van de ANBI overblijft – wordt besteed aan een andere ANBI met een soortgelijk doel of aan een buitenlandse algemeen nut beogende instelling met een soortgelijk doel. Alle bestaande statutaire verwijzingen naar 'het algemeen (maatschappelijk) belang', 'goedgekeurde goedbedoeleninstellingen', 'instelling als bedoeld in artikel 24 lid 4 van de Successiewet', of verwijzingen naar 'artikel 6:33 van de Wet inkomstenbelasting 2001' zijn hiermee achterhaald. Het liquidatiesaldo moet dus naar een ANBI gaan met een soortgelijk doel. De staatssecretaris heeft toegelicht dat alleen wanneer een soortgelijk doel ontbreekt, een nabijgelegen doel binnen dezelfde categorie kan kwalificeren. Een voorbeeld van een

Ook is er sinds 2012 een wettelijke limitatieve opsomming van categorieën die kwalificeren als algemeen nuttig. Een bijzonder categorie onder de Geefwet is de culturele instelling, vanwege de bijzondere fiscale faciliteit in de vorm van de *multiplier* voor giften aan deze instellingen met ingang van 2012. Het is niet nodig om in de statuten één of meerdere categorieën te noemen. Dat is een toets die het ANBI-team – of in voorkomende gevallen de rechter – maakt aan de hand van de notariële vertaling van wat de oprichters willen bereiken en hoe zij dat willen bereiken. ■

formulering die voldoet, luidt: 'Bij opheffing van de instelling zal een batig liquidatiesaldo worden besteed ten behoeve van een algemeen nut beogende instelling in de zin van de Algemene wet inzake rijksbelastingen.' Voor instellingen die vóór 23 juni 2012 als ANBI zijn aangemerkt, geldt voor de liquidatiebepaling een overgangsregeling. Die statuten hoeven hiervoor niet apart te worden aangepast. Bij een eerstvolgende statutenwijziging moet de liquidatiebepaling wel worden aangepast. Dit overgangsrecht geldt alleen indien de liquidatiebepaling wél voldeed aan het regime dat gold tot en met 2011 (een algemeen nut beogende instelling, dan wel op enigerlei andere wijze waarmee het algemeen belang wordt gediend). De veelvuldig voorkomende bepaling dat een batig saldo wordt bestemd voor een door het bestuur nader te bepalen doel, kwalificeerde in het verleden dus al niet en dat blijft zo. Geen overgangsrecht in dat geval dus. ■

Welke specifieke eisen gelden voor bestuurders?

Een instelling kan alleen een ANBI zijn als de instelling en de mensen die daar rechtstreeks bij betrokken zijn, voldoen aan de integriteits-eisen: 'De instelling en mensen die daar rechtstreeks bij betrokken zijn, mogen niet aanzetten tot haat of geweld of geweld gebruiken. De ANBI-beschikking wordt geweigerd of ingetrokken als de instelling, een bestuurder van de instelling, een feitelijk leidinggevende, dan wel een voor de instelling gezichtsbepalende persoon hiervoor in de afgelopen vier jaar is veroordeeld.' In de ANBI-voorschriften is nadrukkelijk bepaald dat één of meerdere (niet-)natuurlijke personen niet over het vermogen van de stichting mogen kunnen beschikken als ware het hun eigen vermogen. De statuten dienen de formele waarborg daarvoor te zijn. Een van elkaar onafhankelijk bestuur is geen garantie, maar wel een formele borging voor onafhankelijke besluitvorming. Dit wordt ondersteund door statutair voor te schrijven dat er een bestuur van minstens drie – van elkaar onafhankelijke – personen met gelijkheid van stemmen dient te zijn. De leden van het orgaan van de instelling dat het beleid bepaalt, mogen alleen een vergoeding voor gemaakte onkosten en vacatiegeld ontvangen. ■

HEBT U OOK EEN VRAAG ?
Mail naar nm@knb.nl en wij zorgen dat deze beantwoord wordt.